

ske: Posljedni Zrinski i Frankopani (1907). Tudi vse drugo je vzeto iz nje, izvzemši dve pesnitvi, vsposed slavnosti in — anonce na str. 31 do konca.

M.

Svetozar Čorović: U čelijama. Zagreb 1919. Izdala Matica Hrvatska. Cena 4 K. 8°. 130 strani.

Ta Čorovićeve povest ali, po svojem miljeju, bolje: pripovedka, ni po svoji fabuli in ne po svoji zgradbi taka, da bi človeka zadovoljila, dasi je v posameznih, drug od drugega ločenih prizorih zanimiva in kaže, da je pisatelj zmožen napisati boljše stvari. Fabula, v kolikor jo je mogoče izluščiti, je preprosta in se nagiblje kljub temu, da jo lahko smatramo za pripovedko, do neverjetnosti in naivnosti, ki ji ni v prid. Predstavlja nam življenje v nekem pravoslavnem samostanu (odtod ime »V celicah«): lokavega strica Iğumana in dobričino o. Janjičijo, h kateremu pride k izpovedi mlada vdova tožit, da ne more vzeti mladca, ki ga ljubi, ker je mladeničev oče silno nasproten taki zvezi. Zato naprosi vdova otca Janjičijo, da naj ju poroči na tihem, ponoči, živela bosta pa še nadalje tiho vsak zase; otroka pa, ki se bo rodil, prineseta Janjičiju, naj stori ž njim kar hoče. Vse to se je zgodilo: Janjičije dobi nekoč otroka pod oknom; nihče ne ve, odkod je in čigav, razen njega, ki ga vzgaja. Slednjč se vzbudi v vdovici materina ljubezen, da pride ponj. O. Janjičije se je otroka tako privadil, da ga le težko vrne materi. To je ena stran fabule. V pripovedki nastopa tudi dijak — nebodigatreba Jevrem, s stalnim pridevkom »pasji sin« in vaška deklica Mara, ki se zaljubi v dijaka; na koncu se vzmeta. — Poleg nekaj karakterističnih stranskih prizorov je zanimiv jetični otec Melantija, in tip kuharice Jele. Značaji se ne razvijajo pred našimi očmi, osebe so skozi in skozi enake, deloma tudi precej zabrisane, nejasne; pripovedovanje nima trdne sredine, čitatelj težko združi niz dogodkov v celoto. Dijalogi so v splošnem premalo krepki, jezik jim ne pripomore do veljave. Besede, kot »pasji«, se preveč ponavljajo, kar umotvoru ni v prid.

France Bevk.

Mirko Jurkić: Iz Završja. Crte i priče iz zapadne Bosne. Ilustrirao Gabrijel Jurkić. U Zagrebu. Izdala »Matica Hrvatska« 1917.

Niso baš globoki problemi ki jih obravnava Mirko Jurkić v pričujoči knjigi: Dekle, ki zapusti fanta in vsled tega povzroči poboj; starka Grda, ki je izgubila deco in se ji zato blede; mlada vdovica Stoja, ki se vsled ljubezni do svojih otrok noče drugič poročiti; mladi Vid Vidović, ki divja s svojim utrujenim konjem brez usmiljenja preko pokrajine; divji sin bosanske šume Brnjaš, ki ga dekleta ne marajo, pa si z nasilnostjo krči pot do solnca; samotni Bore, ki se vkljub hudi boleznii iz bolnice napoti domov, pa v snegu obnemore in zmrzne; problem matere, ki se ne more spoprijazniti z mislijo, da ona v hiši ni več prva pri

sinu, marveč mlada snaha... To so »problemi«; vmes pa se vrstijo od časa do časa mikavni opisi semintja prvotno-divje bosanske pokrajine z nedoglednimi gozdovi, ki jih vznemirjata medved in volk. Tehnika je popolnoma priprosta, začetniška, pripovedovanje razvlečeno in večkrat dolgočasno. Jezik je pa vsekakor bogata pristna bosanščina, polna dijalektizmov s številnimi turcizmi; kakih 500 jih je pisatelj sam raztolmačil na koncu knjige v »Tumaču nekih manje poznatih reči i fraza«. Umetniško torej knjiga ne znači dosti, pač pa je zajemljiva v folklorističnem oziru.

Poudariti je še treba pravopisno anarhijo, ki vlada v knjigi. Sedaj, ko bi bilo treba posamezne razlike zbrisati in delati na zedinjenje, se zdi skrajno pogrešno uvajati še nove novotarije, da bo zmešnjava tem večja. Tako najdete v knjigi oblike kot n. pr.: našo, prepo, otpo (13), pogledo (15), dvaes (20), pito, otišo, moško, kidiso (29), nemo (37), drugoč pa zopet gledao (47), otpuhnno (30), torej brez stalnega principa.

Navesti bi se dalo še vse polno primerov, vendar pa že ti zadosti označujejo, v kakó jezikovno anarhijo bi utegnili pripeljati Hrvate taka samovoljnost, če bodo še celo tako visoko stoječe korporacije kot »Matica Hrvatska« omogočale jezikovni separatizem.

Mazovec.

V oceno smo prejeli: Dr. Izidor Cankar: Spoti. Nova Založba. (O knjigi prihodnjč.) — V. Bežek: Občno ukoslovje z umoslovnim uvodom. I. snopič. Šolska Matica. — H. Schreiner: Pedagoški letopis za l. 1916, 1917, 1918. Šolska Matica. — Načrt preustrojitve šolstva in narodne vzgoje. (Priloga Učit. T.). — Petar Grgec: Jugoslavenski Argonauti. U Zagrebu. — Dr. P. Brežnik: Francoska slovnica. Cena 8 K. Jugoslovanska knjigarna. — Pajk-Kržišnik: Zemljepis za srednje šole. I. del. Cena 5 K. Jugoslovanska knjigarna. — Jos. Skrbinssek: Nová Brána Jazyká. Jihoslovánština. (Drobna knjižica prinaša Meškovo »Poglavje o Mimici«, Hrvata Tomića »Gostoprim« in Srba M. Miličevića »Talir« v izvorniku in dobesednem prevodu. Takó se Čeh urno privadi jugoslovánščini.) Cena 1 K. — Dr. Stříbrný: S. Gregorčič. V Praze. 1918. — Dragiša V. Vasić: Karakter i mentalitet jednog pokolenja. Novi Sad 1919. (V cirilici.) — St. Wyspiński: Boleslav Smjeli. Drama u 3 čina. Pohrvatil Jul. Benešić. Matica Hrvatska. (Izredno izdanje.) — Davorin Volavšek: Ročni zemljevid kraljestva SHS. Cena 5 K. Ljubljana. Bamberg.

K slikam. Uvodno humoristično vinjeto (»Sršenovo gnezdo«) je naslikal g. Fr. Kralj, ki je baš dovršil slikarsko akademijo na Dunaju. Istotako sliko »Žetev«. — Gospod Marko Rašica, profesor risanja v Zagrebu, je čitateljem Dom in Sveta znan iz raznih ocen v prejšnjih letnikih in iz razstav v Ljubljani. — »Pinijev gaj«: zlasti je v Italiji slaven pinijev gaj pri Raveni, ki ga omenja Dante v današnjem spevu D. C., vv. 19, 20.

